

ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਦਲਿਤਾਂ-ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ

ਸਾਤਾ ਜੇਲੂ ਨਾਮਾ

ਖੇਡਰਸ਼ਨ ਨੱਤ
ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੱਤ

ਤਰਕਰਾ

ਭਾਗ - 1

1. ਫੂਮਿਕਾ-1 'ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਹੋਨ ਕਾਲਜ ਵਰਤਨ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ-----'	5
2. ਫੂਮਿਕਾ-2 ਛਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠਿਆ ਵਿਵਾਦ	10
1. ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿੱਚ 60 ਦਿਨ - ਸੁਖਦਰਸ਼ਨ ਨੱਡ	17
1. ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ ਦਾਖਲਾ	23
2. ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਹਾਤੇ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ	25
3. ਜੇਲ੍ਹ ਜੀਵਨ ਲੀਰੋ ਹੋ ਗਿਆ	26
4. ਵਿਆਨਾ ਕਾਂਡ ਤੇ ਸੁਥੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਫੂਕ ਦੀ ਸੁਨਾਮੀ	27
5. ਚਰਚਾ ਚੋਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਮਝ ਬਾਰੇ	29
6. ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਗੁਫਤਾਰੀ, ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਹੀ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ।	30
7. ਸੁਰੂਆਤ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ	32
8. ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਾ ਪਾਠ	33
9. ਬੈਰਕ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਤਲਾਸ਼ੀ	35
10. ਭਗਵੰਤ ਦੀ ਚੌਕੀ ਬੰਦੀ, ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਰਿਹਾਈਆਂ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ	37
11. ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਦੀ ਜਿੱਤ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਦੀ ਵਾਪਸੀ	41
12. ਸਵੈ-ਕਥਨ-ਲੀਲਾ ਖਾਨ	42
13. ਲੀਲਾ ਸਿੰਘ	49
14. ਖਬਰਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਅਤੇ ਲੀਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਘੱਲ ਚੁੱਟੋਤੀ	52
16. ਸਿਧਾਂਤਕ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਭੱਠਲ ਦਾ ਬਿਆਨ	54
17. 26 ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ	55
18. ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਪੇਸ਼ੀ	55
19. ਮਿਲਣਾ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਇਕ ਹਵਾਲਾਤੀ ਸਾਧ ਦਾ	61
20. ਕਹਾਣੀ ਜਾਸੂਸੀ 'ਚ ਫੜੇ ਇਕ ਰਾਜਪੂਤ ਫੌਜੀ ਦੀ	63
21. ਪਹੁੰਚਣਾ ਕਾਮਰੇਡ ਤਰਲੋਕ ਅਤੇ ਦਵਿੰਦਰ ਦਾ	65
22. ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰ ਟਕਰਾਅ, ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਨੌਜਵਾਨ	68
23. ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ	70
24. ਤਲਵਾੜਾ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹਕ ਅਧਿਐਨ	71
25. ਸਰਕਾਰ ਕਢਾਵੇ ਖਬਰਾਂ, ਸੁਖਚਰਨ ਕਢਾਵੇ ਟਿੱਡ!	72
26. ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦ ਹੌਲਦਾਰ	74
27. ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੌਸਮ, ਸੁਆਦੀ ਦਾਲ ਤੇ ਸਲਾਦ ਦਾ ਆਨੰਦ	78
28. ਬਦਲਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਲਾਹੌਰੀ ਰਾਮ, ਤੋਨਾਲੀ ਰਾਮ ਤੇ ਤਾਅਚਈ ਬਰਗੋਡ	81
29. ਕਥਾ ਹਰੀ ਲੁੰਗੀ, ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਹਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ	83
30. 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਕਾਮਰੇਡ ਹਾਊਸ'	85
31. ਕਾਮਰੇਡ ਸੋਹੀ ਦਾ ਚਲਾਣਾ ਅਤੇ 26 ਸਾਲ ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਚੁੱਕਾ ਬਿੰਦਾ	90
32. ਜੱਜ ਨਾਲ ਪੰਗਾ, ਖੁਸ਼ਦਿਲ ਗਾਰਦ ਤੇ ਬੇਗੋਵਾਲ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸੈਰ	92
33. ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਮਾਨਦਾਰਾਨਾ ਇਕਬਾਲ	96

34. ਨਾਵਲ 'ਭਾਉ', ਪੰਛੂ ਮਜਦੂਰ ਅੰਦੋਲਨ ਪੁਤੀ 'ਕਾਮਰੇਡਾਂ' ਦਾ ਰਸਮੀਪੁਣਾ	97
35. ਕਮਲੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਸਾਹਿਤਕਤਾ ਅਤੇ ਬੋਲੀ ਦੀ ਕੜੀ	99
36. ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਬਾਰੇ ਸੰਵਾਦ	100
37. ਜੇਲ੍ਹ ਬਾਰੇ ਇਕ ਅਧੁਨੀ ਕਵਿਤਾ	102
38. ਸ਼ਕੀਮ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦੀ	104
39. ਜੇ ਤੂੰ ਬੰਦੇ, ਤਾਂ ਕਰ ਬੰਦ ਖਨਾਸ ਸਿੱਭ ਦੀ । ਆਰ ਪੀ. ਸਰਾਭ ਦੀ ਮੌਤ	106
40. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘਟਰੀ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ, 'ਫੈਲਗਾ ਤੇ ਗੰਗਾ' ਦਾ ਭੰਗ	114
41. ਜਦੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ ਵਾਂਗ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਲੀਬ ਅਪਣੇ ਸੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਉਹਣੀ ਪਈ!	114
42. ਚੋਰੀ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਬਣਨ ਦਾ ਅਹਿਦ	117
43. ਤਿੱਖੀ ਗਰਮੀ ਦਾ ਅਸਰ ਸੁਭਾ ਰੁਟੀਨ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਉੱਤੇ	118
44. ਜਲਵਾ ਰਾਮਾ ਗੀਵਾਈਨਰੀ 'ਚ ਮਜਦੂਰ ਰੋਹ ਦਾ ਅਤੇ ਘੜਮੜ ਬੈਰਕ ਵਿਚ ਡੱਬਕੜਾਂ.....	120
45. ਖਾਹ ਮੁਖਾਹ 600 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਗੇੜਾ	123
46. ਥਾਣੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਚਲਾਕੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਮੀ 'ਚ ਖੋਸ	127
47. ਆਪਣੀ ਬੈਰਕ ਦੀ ਕਾਰ ਸੰਵਾ, ਸਟੇਟ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਕਲਪ ਬਾਰੇ.....	129
48. ਉਦਾਸੀ, ਸੁਗਲ ਅਤੇ ਅਧਿਐਨ	130
49. ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਇਕ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਟਰੇਨਰ	131
50. ਜਦੋਂ ਮੁਜਰਿਮਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚਲਾ ਡਰਕ ਮਿਟ ਗਿਆ!	137
51. ਇਕ ਬੇਨਾਮ ਫ਼ੋਨ ਕਾਲ	139
52. ਕੰਵਲਜੀਤ ਦੀ ਰਿਹਾਈ	143
53. ਜੇਲ੍ਹ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਕਈ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਕਾਢਾਂ	146
54. ਤੇਰਾ ਸਿੰਘ ਚੰਨ ਦਾ ਚਲਾਣਾ	148
55. ਇਕ ਸਾਂਝੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼	154
56. ਵਿਅੰਗਕਾਰ ਰੂਸਨ ਧਿਆਨਪੁਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਇਕ ਸਫ਼ਾ	157
57. ਕਿਰਪਾਲ ਦੇ ਸੁਆਲ	158
58. ਮੇਰਾ ਝੋਲਾ ਅਤੇ ਭਗਵੰਤ ਦਾ ਖੋਸ	163
59. ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ	165
60. ਇਨਕਲਾਬੀ ਅਧਿਐਨ ਕੇਂਦਰ	169
61. ਇਕ ਹਵਾਲਾਤੀ ਦੀ ਮੌਤ	171
62. ਸ਼ਾਮ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਗੱਤੇ ਦਾ ਮੋਜ਼	174
63. ਵੋਟ ਮੁਕਤ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਪੜਚੋਲ	177
64. ਤਬਾਦਲਾ ਬੈਰਕ ਦਾ	180
65. ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲੋਗੀ, ਵੇਂ ਬਰਸਾਤ ਕੀ ਰਾਤ! ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਰਿਹਾਈ!!	187
66. ਘਰ ਵਾਪਸੀ	189
67. ਕੇਂਦਰੀ ਜੇਲ੍ਹ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ 'ਚ ਬੰਦ ਰਹੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ	191
2. ਮੇਰੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾਵਾਂ	191
1. ਪਹਿਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਜੇਲ੍ਹ	194
2. ਦੂਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ-ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਹੁਜ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ	198
3. ਤੀਜੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ-ਡਿਪਲੋਮਾ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਪਟਿਆਲਾ ਜੇਲ੍ਹ	201
4. ਚੌਥੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ-ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਸੰਗਰੂਰ ਜੇਲ੍ਹ	

ਭਾਗ-2

1. ਫ਼ੂਮਿਕਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਾਮਲਾ ਡਾਇਰੀ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦਾ-
ਮੇਰੇ ਖਦਸ਼ੇ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਹਿਚਕ
ਉੱਚਤਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜੇਲ੍ਹ ਨਾਭਾ 'ਚ 57 ਦਿਨ - ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੱਤ

220
224

ਭਾਗ-3

1. ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਅੰਦੋਲਨ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ-
 - (ੳ) ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ 'ਇਕਨੌਮਿਕ ਐਂਡ ਪੁਲਿਟੀਕਲ ਵੀਕਲੀ (E.P.W.)'
 - (ਅ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਸਿਕ "ਫਰੰਟ ਲਾਈਨ" (Front Line) 284
 - (ੲ) ਰੋਜ਼ਾਨਾ "ਆਨੰਦ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੱਤਿਕਾ" (ਬੰਗਲਾ ਅਖ਼ਬਾਰ) 288
 - (ਸ) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਸਿਕ "ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ" (Liberation) 293
 - (ਹ) ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਸੰਪਾਦਕੀ 27 ਮਈ 09 296
 - (ਕ) ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਸੰਡੇ ਮੈਗਜ਼ੀਨ 07 ਜੂਨ 09 298
 1. ਘਰ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ 2. ਨੀਲੀ ਛੱਤ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ 299
2. ਜੇਲ੍ਹ ਜੀਵਨ-ਕੁਝ ਸੰਗਰਾਮੀ ਹਮਸਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਵ 299-303
 - (ੳ) ਜੇਲ੍ਹ-ਜਿਥੇ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਕਿਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ ਬੀੜੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੰਡਲ! - ਬੱਲੀ 305
 - (ਅ) ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਜੇਲ੍ਹ ਯਾਤਰਾ - ਕੁਝ ਅਨੁਭਵ, ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵ - ਹਰਮੀਤ ਸਮਾਘ 305
307

ਭਾਗ-4 (ਅੰਤਿਕਾ)

1. ਮਸਲਾ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਲਈ ਪਲਾਟਾਂ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ - ਝੂਠ ਕੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਸੱਚ ਕੀ? (ਮਜ਼ਦੂਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਵੱਲੋਂ ਅੰਦੋਲਨ ਬਾਰੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੱਥ ਪਰਚਾ) 313
2. ਉਹਨਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਜਿੱਥੇ ਦਲਿਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਗਰੀਬਾਂ ਨੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਪਲਾਟ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ 316
3. 19 ਮਈ 09 ਦੀ ਰੈਲੀ ਦਾ ਜੱਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਪੋਸਟਰ 318
4. ਮਜ਼ਦੂਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਰਮਿਆਨ ਹੋਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਨਕਲ 319
5. ਗੁਰਨੇ ਕਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਲੋਨੀ ਵਿਖੇ ਰੱਖੇ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਦਾ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ 320
6. ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡਿਆ ਦਾ 23 ਜੂਨ 09 ਦਾ ਇਕ ਫੀਚਰ 321
7. ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਦਾ 09 ਜੁਲਾਈ 09 ਦਾ ਇਕ ਫੀਚਰ 321
8. ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮੂਹਕ ਤੌਰ ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰ ਲੈਣ ਬਦਲੇ, ਪੁਲਸ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ 322
9. ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ੋਰੇ ਦਫਾ 107-151 ਤਹਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ 323
10. ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ 323
11. ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪਿੰਡ ਵਾਰ ਗਿਣਤੀ 358
12. ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ, ਪਛੜਿਆਂ, ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਜ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੰਚਾਇਤੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ?! 359
13. ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸਨਮਾਨ ਪੱਤਰ 360